

**UCHWAŁA NR LXVI/518/2022
RADY GMINY JASŁO**

z dnia 29 grudnia 2022 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Osłonowego „Pomoc Sąsiedzka w Gminie Jasło” na rok 2023

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 559 z późn. zm.) w związku z art. 17 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 2268 z późn. zm.)

Rada Gminy Jasło uchwala co następuje:

§ 1. Uchwala się Gminny Program Osłonowy „Pomoc Sąsiedzka w Gminie Jasło” na rok 2023 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Jasło.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2023 r.

Wiceprzewodniczący Rady
Gminy Jasło

Wincenty Ochwat

Załącznik do uchwały Nr LXVI/518/2022
Rady Gminy Jasło
z dnia 29 grudnia 2022 r.

Gminny Program Osłonowy

„Pomoc Sąsiedzka w Gminie Jasło” na rok 2023

I. Wprowadzenie

Starzejąca się populacja od lat stanowi duże wyzwanie dla polityki społecznej. Europa szybko się starzeje, przyrost naturalny maleje. Wzrost odsetka osób starych w społeczeństwie Polski nabiera coraz większego tempa. Główny Urząd Statystyczny alarmuje, że do roku 2035 udział osób w wieku 65 i więcej lat (65 lat powszechnie przyjmuje się jako umowną granicę starości) zbliży się do ¼. Stopień sprawności osób w podeszłym wieku zależy od procesu starzenia, występowania schorzeń, stylu życia oraz czynników społeczno-środowiskowych i psychicznych występujących w ciągu życia. Zmniejszająca się z wiekiem sprawność powoduje wzrost zapotrzebowania na różne formy opieki. Kluczowym jest, aby wsparcie udzielane seniorom miało charakter środowiskowy i personalny – było udzielane lokalnie, w miejscu zamieszkania osoby potrzebującej, z uwzględnieniem jej stanu zdrowia i zdolności psychofizycznych. Światowa Organizacja Zdrowia niejednokrotnie zwracała uwagę na to, że to właśnie środowisko społeczne pozwala osobom starszym dłużej pozostać samodzielnymi. W Krajowym Programie Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu, w działaniu IV zapisano „wprowadzenie pomocy sąsiedzkiej jako jednej z form wsparcia samodzielności osoby starszej w miejscu zamieszkania”. Program wpisuje się w założenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Jasło na lata 2021 – 2025, gdzie w ramach Celu operacyjnego nr 2 – Budowanie wieloaspektowej sieci wsparcia lokalnego na rzecz poprawy warunków i jakości życia osób starszych zaplanowano działania związane z podniesieniem jakości i dostępności usług opiekuńczych i rehabilitacyjnych dla osób starszych.

Na potrzeby niniejszego programu przyjmuje się następującą definicję pojęć: usługa sąsiedzka czy pomoc sąsiedzka to wsparcie konkretnej osoby z trudnościami życiowymi świadczone przez osobę funkcjonującą w najbliższym otoczeniu. Przez najbliższe otoczenie należy rozumieć sytuację, w której osoba pomagająca ma możliwość stałego kontaktu. Wsparcie dostosowane jest do indywidualnych potrzeb osoby korzystającej z pomocy. Kluczową cechą tej pomocy powinna być bowiem elastyczność, zarówno w ustaleniu osoby świadczącej pomoc, jak i zakresu, form pomocy oraz monitorowania wsparcia.

Lokalny Program powstał w oparciu o następujące regulacje prawne:

1. Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. z 2021r. poz. 2268) art.17 ust. 2 pkt 4 tj. „Do zadań własnych gminy należy: podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznania potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych”,

2. Założenia Długofalowej Polityki Senioralnej w Polsce na lata 2014-2020,

3. Krajowy Programem Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027, polityka publiczna z perspektywą do 2030.

4. Ustawa z dnia 11września 2015r. (Dz. U z 2015r. poz. 1705) o osobach starszych,

5. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Jasło na lata 2021-2025.

Jedną z konsekwencji procesu starzenia się społeczeństwa jest zwiększanie się kosztów opieki instytucjonalnej. Lokalny pogram stanowi alternatywę dla umieszczania osób starszych niesamodzielnych w instytucjach zapewniających całodobowe utrzymanie.

II. Diagnoza sytuacji osób starszych, niepełnosprawnych i schorowanych na terenie Gminy Jasło

Jedną z głównych składowych kształtujących procesy rozwojowe w gminie są jej mieszkańcy. Potencjał demograficzny gminy Jasło według danych GUS na lata 2018-2021 obrazuje poniższa tabela:

Rok	Liczba ludności w Gminie Jasło ogółem	Liczba mężczyzn	Liczba kobiet	% liczby ludności Gminy do liczby ludności w powiecie jasielskim
2018	16357	8062	8295	14,4%
2019	16357	8064	8293	14,4%
2020	16227	8000	8227	14,4%
2021	16027	7931	8096	14,3%

Źródło: strona internetowa GUS

Gmina Jasło jest najludniejszą gminą wiejską w powiecie jasielskim. Liczba ludności w Gminie Jasło wg. Danych Bazy Rejestru Gminy Jasło na dzień 30 czerwca 2022 r. wyniosła – 15988 osób. Liczba osób w Gminie Jasło systematycznie spada. Równocześnie zauważalna jest tendencja wzrostowa liczby osób starszych powyżej 60 roku życia na terenie Gminy Jasło (trend ten zmienił się w 2021 ze względu na pandemię COVID – 19) co pokazuje poniższa tabela.

Rok	Liczba osób w wieku 60 lat i więcej	% udział ludności 60+ w stosunku do ludności Gminy
2017	5145	31,5%
2018	5268	32,2%
2019	5439	33,3%
2020	5549	34,2%
2021	4997	31,2%

Źródło: strona internetowa GUS

Z danych statystycznych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jasle wynika, że na terenie gminy ok. 50 osób starszych, niepełnosprawnych i schorowanych w wieku 60+ ma problemy z wykonywaniem podstawowych czynności dnia codziennego. Trudności te związane są z podeszłym wiekiem, złym stanem zdrowia oraz brakiem możliwości zaspokojenia potrzeb w ww. sferach przez najbliższą rodzinę. Osoby te nie mają możliwości zaspokojenia potrzeb związanych z opieką z uwagi na brak wystarczających środków finansowych. Posiadają one, co prawda dochody przekraczające kryterium ustawowe kwalifikujące do pomocy społecznej, ale zrealizowanie podstawowych, niezbędnych wydatków na żywność, leki itp. uniemożliwia poniesienie dodatkowych kosztów związanych z opieką.

Problemy osób starszych niesamodzielných:

- samotność, poczucie izolacji w otoczeniu;
- konflikty z rodziną i w rodzinie;

- brak zrozumienia i wsparcia ze strony rodziny, brak możliwości uzyskania wsparcia ze strony rodziny;
- brak kontaktu ze środowiskiem;
- choroba, w tym; zaburzenia psychiczne, niepełnosprawność;
- niedołążność i niesamodzielność związana z wiekiem i stanem zdrowia;
- problem w spożywaniu posiłków, korzystaniu z toalety i poruszaniu się;
- zły stan zdrowia;
- problemy z prowadzeniem gospodarstwa domowego: sprząatanie, gotowanie, pranie, robienie zakupów, palenie w piecu kuchennym i CO, przynoszenie opału;
- problem z załatwianiem spraw urzędowych;
- niedostosowanie mieszkania dla potrzeb osób starszych, niepełnosprawnych i schorowanych.

Potrzeby osób starszych niesamodzielnych:

- potrzeba bliskości - wsparcie i kontakt osobisty, rozmowa, wysłuchanie;
- zwiększenie poczucia bezpieczeństwa poprzez asystowanie i pomoc w trudnościach dnia codziennego (toaleta, pomoc w spożywaniu posiłków, wstawanie z łóżka, sadzanie na wózek itp.);
- pomoc w prowadzeniu gospodarstwa domowego: gotowanie posiłków, sprząatanie, pranie itp.;
- umawianie wizyt lekarskich, pomoc w dostaniu się do placówek służby zdrowia, podawanie leków, pielęgnacja zalecona przez lekarza;
- pomoc w załatwianiu spraw urzędowych.

Osoby pozbawione możliwości zaspokajania ww. potrzeb często zdane wyłącznie na siebie umieszczane są w domach pomocy społecznej i w zakładach opiekuńczo - leczniczych. Sytuacja taka powoduje pogłębienie ich problemów oraz zwiększone obciążenia finansowe dla Gminy, przy czym stwierdzić należy, że Gmina Jasło/Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jaśle, już od kilku lat prowadzi taką politykę społeczną, by stwarzać takie możliwości środowiskowe, by osoby te zostawały w swoim środowisku. Zorganizowanie dla osób starszych wsparcia w formie pomocy sąsiedzkiej wzmocni jedynie ten kierunek rozwoju zabezpieczenia społecznego, co zmniejszy

zapotrzebowanie na umieszczanie ich w instytucjonalnych formach opieki i co za tym idzie zminimalizuje koszty związane z kierowaniem do tych instytucji. Dodatkowo istotnym faktem jest możliwość zaangażowania w pomoc najbliższego otoczenia oraz propagowanie idei rozwoju wzajemnych relacji między osobami potrzebującymi pomocy, a chętnymi do jej udzielenia. Tu pojawia się drugi niezbędny element projektu - sąsiad, który pomaga w zabiegach higienicznych i pielęgnacji, przygotowywaniu posiłków oraz utrzymywaniu czystości w mieszkaniu. Ponadto załatwia sprawy urzędowe, zaopatruje w żywność i leki, ustala wizyty lekarskie, natomiast podczas pobytu w szpitalu – odwiedza. Często organizuje również czas wolny i zapewnia osobie starszej kontakty z otoczeniem (krewnymi, sąsiadami).

Poniższa tabela obrazuje wydatki poniesione przez Gminę na pobyt w domach pomocy społecznej w latach 2017 – 2022.

Rok	Liczba osób umieszczonych w DPS z terenu Gminy Jasło	Koszty pobytu w DPS ponoszone przez Gminę Jasło (zł)
2017	24	597 521,62
2018	22	566 904,40
2019	19	518 849,88
2020	22	550 376,67
2021	23	608 942,22
2022	23	735 746,53

Źródło: Sprawozdania roczne MPiPS

Charakterystyka osób świadczących pomoc sąsiedzka:

- chęć pomocy innym;
- potrzeba wyjścia z domu i wyjścia do ludzi;
- potrzeba przydatności i wiary we własne siły;
- potrzeba kontaktu i aktywności.

Sąsiad przez fakt swojej „bliskości” przewycięża poczucie osamotnienia i izolacji osoby niesamodzielnej, jej nieufność i dystans wobec otoczenia. Ponadto rozbudza wrażliwość, empatię i poczucie odpowiedzialności za tą osobę w środowisku jej zamieszkania. W ten sposób inicjuje i podtrzymuje relacje sąsiedzkie – integruje

społeczność lokalną. Spojrzenie na jednostkę w perspektywie wzajemnych zależności pomiędzy innymi jednostkami należącymi do wielu grup (takich jak rodzina, grupa sąsiedzka) oraz danego otoczenia społecznego, a także oddziaływanie poprzez zmianę całego środowiska, umożliwi skuteczniejszą zmianę postaw i mentalności jednostek.

III. ZAŁOŻENIA PROGRAMU

Założeniem programu jest wdrożenie pomocy dla seniorów oraz aktywizacja lokalnego środowiska w kierunku tworzenia systemów wsparcia i samoorganizacji. Cel ten będzie realizowany poprzez wprowadzenie usługi pomocy sąsiedzkiej świadczonej na rzecz osób starszych, niesamodzielnych. Usługi obejmą pomoc w codziennych czynnościach takich jak: załatwianie spraw w urzędach, poradniach lekarskich, realizację recept, dokonywanie zakupów, sporządzanie posiłków, sprzątanie mieszkania oraz zapewnieniu kontaktów z otoczeniem, z wyłączeniem usług pielęgniarских. Wsparcie w postaci usługi pomocy sąsiedzkiej mogą uzyskać osoby, w wieku powyżej 60 r.ż., niesamodzielne, zamieszkujące na terenie Gminy Jasło. Beneficjentami ostatecznymi programu będzie nie więcej niż 35 osób.

Drugim elementem programu będzie wyłonienie opiekunów sąsiedzkich, będą to osoby mieszkające w sąsiedztwie, znające seniora cieszące się jego zaufaniem, zostaną przez niego wskazane i zaakceptowane w roli opiekuna. Osoby, które zdecydują się wziąć pod opiekę seniora będą zobowiązane do świadczenia pomocy na rzecz osoby potrzebującej w wymiarze do 40 godz. zegarowych miesięcznie. Z osobami chętnymi do podjęcia pomocy i z osobami objętymi pomocą zostanie zawarte pisemne porozumienie w postaci "Kontraktu trójstronnego". Z osobami świadczącymi sąsiedzkie usługi opiekuńcze zostaną zawarte umowy cywilno-prawne.

IV. CEL GŁÓWNY

Celem głównym programu jest zapewnienie osobom samotnym, niesamodzielnym, w podeszłym wieku bez względu na płeć, wsparcia i pomocy w podstawowych czynnościach dnia codziennego ułatwiających pozostanie w dotychczasowym miejscu

zamieszkania poprzez organizację usług opiekuńczych dla nie więcej niż 35 osób w ramach pomocy sąsiedzkiej w miejscowościach Gminy Jasło w 2023 roku.

V. CELE SZCZEGÓŁOWE

1. Promowanie pozytywnych postaw społecznych propagujących działania na rzecz seniorów.
2. Poprawa bezpieczeństwa osób starszych, niesamodzielnych.
3. Przewyciężenie poczucia osamotnienia i izolacji.
4. Poprawa jakości życia osób starszych, niesamodzielnych.
5. Rozbudzenie wrażliwości, empatii i poczucia odpowiedzialności w środowisku
6. Inicjowanie i podtrzymywanie relacji sąsiedzkich – integracja społeczności lokalnych.
7. Wzmocnienie więzi społecznych.
8. Poprawa kontaktów w środowisku lokalnym, możliwość nawiązania przyjaźni.
9. Możliwość pozostawienia osób starszych w dotychczasowym przyjaznym środowisku.
10. Oddalenie w czasie konieczności korzystania z płatnych usług opiekuńczych i całodobowych form opieki (DPS, ZOL).

VI. KRYTERIA PRYZNANIA USŁUG W POSTACI POMOCY SĄSIEDZKIEJ

1. W pierwszej kolejności pomoc przyznawana będzie osobom samotnym, których dochód nie przekracza 350%, kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej wg. z ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004r.
2. Osobom w rodzinie, gdzie rodzina nie może z uzasadnionej przyczyny, wykorzystując swe uprawnienia, zasoby i możliwości, zapewnić odpowiedniej pomocy, a których dochód nie przekracza 350%, kryterium dochodowego osoby w rodzinie wg. ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r.,
3. Osobom powyżej 60 r.ż.

4. Osobom niesamodzielnym ze względu na wiek, niepełnosprawność lub długotrwałą chorobę.
5. W uzasadnionych przypadkach (długotrwała lub ciężka choroba w związku z którą ponoszone są odpowiednio wysokie koszty leczenia) dochód może być wyższy niż 350%, kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej – wg. z ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r.
6. Pomoc może być realizowana w oparciu o przygotowany Plan pomocy, jedynie za obopólną zgodą: osoby otrzymującej jak i świadczącej pomoc w ramach usług sąsiedzkich.
7. Osoba, której zostanie przyznane wsparcie w postaci pomocy sąsiedzkiej nie ponosi jej kosztów.
8. Rekrutacja będzie prowadzona przez wyznaczonych pracowników GOPS w Jaśle w sposób, który nie ogranicza dostępu do Programu, żadnej z chętnych osób.
9. Uczestnicy Programu będą zobowiązani do przedłożenia: zaświadczenia o niesamodzielnosci od lekarza pierwszego kontaktu, zaświadczenia o wysokości dochodu, dokumentów potwierdzających ponoszenie wysokich kosztów leczenia.
10. Niedozwolone jest realizowanie pomocy sąsiedzkiej, wobec osób, na które pobierane są: świadczenie pielęgnacyjne lub opiekuńcze w ramach świadczeń rodzinnych oraz usługi opiekuńcze, specjalistyczne usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi w ramach usług z pomocy społecznej.

VI. KRYTERIA DOBORU OSÓB ŚWIADCZĄCYCH USŁUGI POMOCY SĄSIEDZKIEJ

1. Pomoc świadczona jest przez osobę mieszkającą w sąsiedztwie beneficjentów, znającą seniora, cieszącą się jego zaufaniem i wskazaną przez niego.
2. Wymagana jest odpowiedzialność, równowaga i posiadanie możliwości świadczenia usług sąsiedzkich wobec osób starszych, niepełnosprawnych i schorowanych.
3. Osoba świadcząca pomoc nie może być spokrewniona z osobą korzystającą ze wsparcia.
4. Dopuszcza się możliwość świadczenia usługi przez jedną osobę /opiekuna dla więcej niż jednej osoby objętej wsparciem.

VII. ZAKRES USŁUG SĄSIEDZKICH

Usługi sąsiedzkie będą obejmować pomoc i wsparcie osób starszych niesamodzielnych w tym niepełnosprawnych i chorych długotrwale w podstawowych czynnościach dnia codziennego, m.in. takich jak:

1. Bezpośrednia pomoc w miejscu zamieszkania związana między innymi z :
 - 1) porządkowaniem domu,
 - 2) przyrządzaniem posiłków,
 - 3) praniem,
 - 4) przynoszeniem opału i paleniem w piecu,
 - 5) rozmowy,
 - 6) wspólne spędzanie czasu wolnego (np. spacery).
2. Realizacja działań pomocowych poza domem osób starszych m.in. takich jak:
 - 1) wizyty u lekarza,
 - 2) załatwianie spraw urzędowych,
 - 3) odwiedziny w szpitalu,
 - 4) pomoc przy robieniu zakupów,
 - 5) informowanie najbliższych lub odpowiednich służb o pilnych potrzebach czy pogorszeniu się stanu zdrowia.

Usługi sąsiedzkie będą dostosowane do indywidualnych potrzeb osób wspieranych.

Szczegółowy zakres i wymiar świadczonych usług będzie przygotowany w uzgodnieniu z osobą wspieraną i ujęty w Planie pomocy.

VIII. FINANSOWANIE

1. Źródłem finansowanie zadań zawartych w Gminnym Programie Osłonowym Pomoc Sąsiedzka w Gminie Jasło na rok 2023 będą dochody własne gminy z tytułu wpływów z podatku od nieruchomości i podatku rolnego.
2. Świadczenie związane ze wsparciem osób trzecich w ramach „POMOCY SĄSIEDZKIEJ” ustala się wys. 26,73 zł/godz. w okresie I-VI 2023r. oraz 27,55 zł/godz. w okresie VII-XII 2023r. i będzie ono wypłacane świadczeniodawcy na podstawie

„Kontraktu trójstronnego” oraz „Harmonogramu świadczonych usług”; w terminie do 5-go dnia każdego miesiąca następującego po miesiącu świadczenia pomocy sąsiedzkiej.

W 2023 roku przewidziano wsparcie dla 35 osób, w okresie 12 miesięcy średnio po 40 godzin świadczonych usług miesięcznie tj.

1. 35 osób x 6 mies. x 40godz. x 26,73 zł/godz (kwota brutto z kosztami pracodawcy) = 224 532,00 zł (słownie: dwieście dwadzieścia cztery tysiące pięćset trzydzieści dwa złote 00/100)
2. 35 osób x 6mies. x 40godz. x 27,55 zł/godz. (kwota brutto z kosztami pracodawcy) = 231 420,00 zł

Środki zaplanowane na ten cel w budżecie na 2023r. wynoszą: 458 000,00 zł (słownie: czterysta pięćdziesiąt osiem tysięcy 00/100)

IX. ORGANIZACJA I EWALUACJA PROGRAMU

1. Osoby zainteresowane udziałem w Programie składają deklarację uczestnictwa wraz z wymaganą dokumentacją do siedziby GOPS w Jasle. Osoby świadczące usługi w ramach pomocy sąsiedzkiej będą je realizować na podstawie trójstronnego kontraktu socjalnego i opracowanego Planu pomocy a następnie dokumentować w Harmonogramie świadczonych usług.
2. Pracownicy socjalni Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jasle monitorują jakość świadczonych usług w ramach pomocy sąsiedzkiej.
3. Analiza i ocena realizacji Gminnego Programu Oślonowego „Pomoc Sąsiedzka w Gminie Jasło” na rok 2023 będzie przedstawiona Radzie Gminy Jasło – przez Kierownika w sprawozdaniu z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jasle za 2023 rok.